

לקוטי תורה • פרשת במדבר • מאמר 5

להבין ביאור הדברים הנ"ל בענין במדבר סיני באהל מועד כו'

להבין את הביאור בעניינים שלמעלה בעניין "במדבר סיני"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/5

1 להבין ביאור הדברים הנ"ל בענין במדבר סיני באהל מועד כו'. הנה מדבר סיני ואהל מועד הוא הכל כחי' מלכות דאצילות רק

כדי להבין את ביאור הדברים שנזכרו לעיל בעניין "במדבר סיני באהל מועד" וכו': המדבר סיני ואהל מועד הם שניהם כחינת מלכות דאצילות; אלא

כי מדבר סיני הוא ענין העלאת מ"נ [מיינ נוקבין] דמלי' שעולה ממטה למעלה בבחי' מ"נ [מיינ נוקבין] ואהל מועד הוא ענין המשכת מ"ד [מיינ דוכרין] שנמשך מז"א להמתיק המ"נ [המיינ נוקבין] דגבורות דנוק' [דנוקבא] כו'.

שהמדבר סיני עניינו העלאת מ"ן של מלכות, העולה מלמטה למעלה בכחינת מ"ן; ואהל מועד עניינו המשכת מ"ד, הנמשכת מז"א כדי להמתיק את המ"ן של הגבורות שבנוקבא וכו'.

2 וזהו ענין התפלה עד אהבת עולם שנק' מדבר סיני ומאהבת עולם ואילך הוא ההמשכה ונק' אהל מועד וכמשי"ת [וכמו שיתבאר] אי"ה [אם ירצה השם].

וזהו ענין התפילה: עד [ברכת] אהבת עולם היא נקראת מדבר סיני, ומאהבת עולם ואילך נמשכת ההמשכה, והיא נקראת אהל מועד, כפי שיתבאר בעזרת ה'.

והענין דהנה ידוע דבלילה יורדת המלי' בבי"ע ליתן טרף לביתה כו' דהיינו לברר בירורי נוגה והענין הוא, כידוע, שבלילה יורדת המלכות לבי"ע, כדי "לתת טרף לביתה" וכו', כלומר, לברר את בירורי הנוגה.

דבי"ע שנפלו בהם מרפ"ח ניצוצים וכל תשעה ספירות שלה יורדים בבי"ע לברר בירורים רק הכתר שלה נשאר למעלה באצילות וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים

של בריאה, יצירה ועשיה, שאליהן נפלו [חלק מ]רפ"ח הניצוצות. וכל תשע הספירות שלה יורדות לבריאה, יצירה ועשיה כדי לברר בירורים; רק הכתר שלה נשאר למעלה, באצילות, כמו שכתוב: "לעולם ה', דברך נצב בשמים".

(כ"כ [כל כך] בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער י"ז פ"ב [פרק ב'] ד"ה והנה מצאתי כתוב אצלי כו' ובשערי ציון ובמ"ח. והרמ"ז [והרב משה זכות] פ' יתרו דס"ז תפסו בפשיטות כמשי"ש [כמה שכתוב שם] תחלה בפע"ח [בפרי עץ חיים] ובשער א' פ"ז [פרק ז'] שהכתר שלה יורד להיכל ק"ק [קדש הקדשים] העליון דבריאה והט"ס [והט' ספירות] נכללים בלאה כו'.

(כך כתוב בפרי עץ חיים, שער 17, פרק 2, בקטע הפותח "והנה מצאתי כתוב אצלי" וכו', וכן בשערי ציון ובמשנת חסידים. והרמ"ז, בפרשת יתרו, דף 67, קיבל כפשוטו את הכתוב שם תחילה בפרי עץ חיים ובשער 1, פרק 7: שהכתר שלה יורד להיכל העליון של קודש הקודשים דבריאה, ותשע הספירות נכללות בלאה וכו').

אך ממ"ש במק"מ [במקדש מלך] פ' אמור דף צ' ע"א מלשון הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] בפ"י מש"ש [מה שכתוב שם] בזהר בשעתא דכנס"י [דכנסת ישראל] אתערת כי אז מתעלים ט' נקודות שבכריאה משמע כמ"ש [כמה שכתוב], וכ"כ [וכן כתב] עוד בפ' אמור דק"י ע"ב בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל],

אולם ממה שכתוב במקדש מלך, פרשת אמור, דף 90א, בלשונו של רבי חיים ויטאל, בפירוש דברי הזוהר שם: "בשעתא דכנסת ישראל אתערת" — שבאותה שעה מתעלות תשע הנקודות שבכריאה — משמע כדבריי. וכך כתב עוד בפרשת אמור, דף 113ב, בשם רבי חיים ויטאל;

וגם בלקוטי הש"ס [הששה סדרים] להאריז"ל [להארי"י זכרוננו לברכה] דט"ז ע"ד ד"ה דע משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרוננו לברכה] לכי ומעטי א"ע [את עצמו]. כי [כתב] אבל הכתר אינו זו ממקומו כו' ע"ש ונרשם שם מהרב ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרוננו לברכה] כנראה שהוא מהאריז"ל [מהארי"י זכרוננו לברכה] עצמו.

וכן בלקוטי הש"ס של האריז"ל, דף 116ד, בקטע הפותח "דע, ממה שאמרו רבותינו ז"ל: 'לכי ומעטי את עצמך', כתב: "אבל הכתר אינו זו ממקומו" וכו'; עיין שם. ומסומן שם "מהרב ז"ל", ונראה שהדברים הם מהאריז"ל עצמו.

ומה שיש להבין ד' הפע"ח [הפרי עץ חיים] הנ"ל איך יתישב עם מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער מיעוט הירח פ"ב [פרק ב'] ושמ"ח פ"ג [פרק ג'] מענין התלבשות ט"ס [ט' ספירות] שלה כו' אין כאן מקומו.

ואשר למה שצריך להבין — כיצד מתיישבים דברי פרי עץ חיים הנזכרים לעיל עם מה שכתוב בעץ חיים, שער מיעוט הירח, פרק 2, ובשער 48, פרק 3, בענין התלבשות תשע הספירות שלה וכו' — אין כאן מקומו.

ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ צו ומ"ש בענין לכי ומעטי כו'. והנה לפמ"ש [לפי מה שכתוב] בזהר הרקיע בפ' פקודי דף רל"ד ג"כ הכתר שלה אינו מכלל ט"ס [ט' ספירות] הנ"ל כי הוא הנקודה השרשית שלה).

ועיין ברמ"ז, ריש פרשת צו, ובמה שכתב בענין "לכי ומעטי" וכו'. והנה, לפי מה שכתוב בזהר הרקיע, פרשת פקודי, דף 234, גם הכתר שלה אינו בכלל תשע הספירות הנזכרות לעיל, כי הוא הנקודה השורשית שלה.

וענין הבירורים הוא לברר את הניצוצי קדושה דהיינו להוציא האוכל מן הפסולת שהניצוצי קדושה נפלו בבי"ע בק"נ [בקליפת נוגה] ונתערבו בפסולת המרובה על האוכל שהוא בחי' התערובות הטוב עם הרע בתכלית כתערובות הכסף בסיגים.

ענין הבירורים הוא לברר את ניצוצות הקדושה, כלומר, להוציא את האוכל מן הפסולת. ניצוצות הקדושה נפלו לעולמות בריאה, יצירה ועשיה, אל קליפת נוגה, והתערבו בפסולת המרובה על האוכל. זו בחינת תערובת הטוב והרע בתכלית, כמו תערובת הכסף בסיגים.

לכן הבירור הוא להפריד הטוב מן הרע לכלתי יהיו מעורבים ואז הרע מתפרד ונופל למטה.

לכן הבירור הוא להפריד את הטוב מן הרע, כדי שלא יהיו מעורבים; ואז הרע נפרד ונופל למטה.

3 והנצוצי קדושה שהם הטוב שהוברר מתעלה למעלה בבחי' מ"נ [מ"יין נוקבין] להכלל באצי'. ונוכל להבין עד"מ ענין התערובות טו"ר [טוב ורע] וענין ההפרדה והבירור בעבודת ה' כנפש האדם. שמצד הנפש הבהמית הרי הוא מעורב טוב ורע יחדיו.

וניצוצות הקדושה, שהם הטוב שהתברר, עולים למעלה בבחינת מים נוקבין, כדי להיכלל באצילות. ונוכל להבין בדרך משל את ענין התערובת של טוב ורע, ואת ענין ההפרדה והבירור בעבודת ה' שכנפש האדם. מצד נפש הבהמית, האדם מעורב מטוב ומרע יחד.

4 והגם שהוא עושה מצות ואינו עושה עבירות מ"מ בהעלם יש בו הרע שהרי יוכל להתאוות תאוה ואף על פי שהוא מקיים מצוות ואינו עובר עבירות, הרע עדיין נמצא בו בהעלם, שהרי הוא יכול להתאוות לתאוה; ועוד זאת שיוכל למצוא בנפשו איך התורה ומצות שמקיים אינם זכים ומיוחדים בתכלית לקיים רצון הבורא ית' לבד בלי שום פניה אחרת כי מתערב בזה איזו פניה וכוונה אחרת בפנימיותו. ועוד זאת: הוא יכול למצוא בנפשו שהתורה והמצוות שהוא מקיים אינם זכות ומיוחדות בתכלית לקיום רצון הבורא ית' בלבד, ללא כל מניע אחר; שכן מעורבים בהן מניע וכוונה אחרים, בעומק פנימיותו. נמצא יש ת ערובות טו"ר [טוב ורע] אפילו בקיום התורה ומצות שהם בחי' לבושים דתורה ומצות שהוא מקיים.

נמצא שיש תערובת של טוב ורע אפילו בקיום התורה והמצוות, שהן בחינת לבושי התורה והמצוות שהוא מקיים.

5 ואצי"ל [ואין צריך לומר] בפנימית המדות דנה"ב [דנפש הבהמית] שלא נתהפכו עדיין מטבעם ותולדתם והרי כטבעם הם מעורבים טו"ר [טוב ורע] לפי שנלקחה מקליפת נוגה המעורבת טו"ר [טוב ורע] כנודע.

ומובן שאין צורך לומר שכך הוא בפנימיות המדות של נפש הבהמית, שעדיין לא השתנו מטבען ומאופיין המולד; שהרי מטבען הן תערובת של טוב ורע, משום שנפש הבהמית נלקחה מקליפת נוגה, שהיא תערובת של טוב ורע, כידוע.

וכשמתפלל בכוונה הנה ע"י שלהבת האהבה של הנפש אלקית הבאה מהתבוננות בגדולת ה' אזי מתברר הטוב מן הרע.

וכאשר האדם מתפלל בכוונה, הרי שלהבת האהבה של הנפש האלקית, הנובעת מהתבוננות בגדולת ה', מבררת את הטוב מן הרע.

דהיינו שאז ימצא ויראה איך שהוא רחוק מה' כי מעשיו אינם זכים ומיוחדים להש"י [להשם יתברך] כדבעי. כלומר, אז ימצא ויראה עד כמה הוא רחוק מה', שכן מעשיו אינם זכים ומיוחדים לה', יתברך, כפי שראוי.

כי מחמת שיבין היטב ויתאמת אצלו בראי' [בראייה] חושיות ע"י ההתבוננות וההעמקה בגדולת ה' איך שאפס זולתו ממש אז יבוש ויכלם ממעשיו

משום שכאשר יבין היטב, והדבר יתאמת אצלו בראייה חושית, באמצעות ההתבוננות וההעמקה בגדולת ה', שאין ממש שום דבר מלבדו, יתבייש וייכלם ממעשיו,

שהוא מבחוץ עדיין בבחי' יש ודבר ולגרמייהו עבדין כו' וישית עצות בנפשו לדחות הרע כו'.

שהרי כלפי חוץ הוא עדיין בבחינת יש ודבר, ו"לעצמם הם פועלים" וכו'; והוא ישית עצות בנפשו כדי לדחות את הרע וכו'.

נמצא ע"י התפלה נתגלה הרע מה שהיה תחלה מעורב בטוב ולא היה ידוע כלל שהוא רע שהיה נדמה לו שדרכו זכה וישרה עכשיו ע"י הבירור נתגלה הרע.

נמצא, שעל ידי התפילה מתגלה הרע שהיה בתחילה מעורב בטוב, ולא היה ידוע כלל שהוא רע, שכן נדמה לו שדרכו טהורה וישרה; כעת, באמצעות הבירור, הרע מתגלה.

6 ועי' יופרד מן הטוב וישאר הטוב לבדו בלי תערובות רע. וכמו שהוא הבירור בנפשות האדם שהנפש אלקית מבררת את הנפש הבהמית בשעת התפלה.

וכך יופרד הרע מן הטוב, והטוב יישאר לבדו, ללא תערובת של רע. וכך גם בתהליך הבירור שבנפש האדם: הנפש האלקית מבררת את הנפש הבהמית בשעת התפילה,

כך יובן עדיין למעלה ענין ירידת המלי' דאצי' לברר קליפת נוגה דבי"ע. דהנה הרפ"ח ניצוצי קדושה שנפלו בשכירת הכלים הם מעורבים בנוגה וכמשל תערוכות הטו"ר [הטוב ורע] בנפש הבהמית שבאדם.

וכך יובן גם למעלה עניין ירידתה של מלכות דאצילות כדי לברר את קליפת נוגה שבעולמות בריאה, יצירה ועשיה. שהרי רפ"ח ניצוצות הקדושה שנפלו בשכירת הכלים מעורבים בנוגה, בדומה לתערוכות הטוב והרע שבנפש הבהמית שבאדם.

7 ולזאת ע"י ירידת המלי' בבי"ע לברר מבררת ומפרדת הטוב מהרע ואז הרע נפרד ונופל למטה והרפ"ח ניצוצים מתעלים למעלה ליכלל באצי'

לכן, באמצעות ירידת מלכות לבריאה, יצירה ועשיה כדי לברר, היא מבררת ומפרידה את הטוב מן הרע; ואז הרע נפרד ונופל למטה, ו-288 הניצוצות עולים למעלה ונכללים באצילות.

ולכן בירור זה הוא דוקא ע"י ירידתה בבי"ע כי באצילות לא יגורך רע כלל ואף הקליפות דאצי' הם עומדים ג"כ בבריאה וכמ"ש ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] דקל"ב ד' בכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע

לכן בירור זה נעשה דווקא באמצעות ירידתה לבריאה, יצירה ועשיה, שכן באצילות "לא יגורך רע" כלל; וגם הקליפות של אצילות נמצאות בבריאה. וכך נאמר במדרש רבה, פרשת בא, פרק 15, דף 132: "שום דבר רע אינו נוגע בכיסאו של הקדוש ברוך הוא,

שנאמר לא יגורך רע (וע' בזח"א [בזהר חלק א] בראשית דכ"ז רע"א ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם. נ"ב א' נ"ו סע"ב [סוף עמוד ב] פ' נח דס"ב רע"א וישב קפ"ח א' ויחי דרי"ט ב'. ח"ב [חלק ב'] משפטים ק"ג א' קי"ז סע"ב [סוף עמוד ב] כי תשא קצ"ג סע"ב [סוף עמוד ב].

כפי שנאמר: "לא יגורך רע". (וראו זוהר, חלק א, בראשית, דף 27א, בראש העמוד, ומקדש מלך שם; 52א; 56ב, בסוף העמוד; פרשת נח, דף 62א, בראש העמוד; וישב 188א; ויחי, דף 219ב. חלק ב: משפטים 103א; 117ב, בסוף העמוד; כי תשא 193ב, בסוף העמוד.)

ח"ג [חלק ג'] אמור ק"ה ב' ובגמרא פכ"ג דשבת קמ"ט ב' פ"ב [פרק ב'] דחגיגה ד"ב סע"ב [סוף עמוד ב] ספ"ז דסוטה מ"ב א' סנהדרין דק"ג סע"א [סוף עמוד א] פ"ב [פרק ב'] דנדה י"ג ב' הכל מענין לא יגורך רע בתלים סי' ה').

חלק ג: אמור 105ב. וכן בגמרא: פרק 23 בשבת, 149ב; פרק 2 בחגיגה, דף 12ב, בסוף העמוד; סוף פרק 7 בסוטה, 42א; סנהדרין, דף 103א, בסוף העמוד; פרק 2 בנידה, 13ב: כולם עוסקים בעניין "לא יגורך רע", בתהילים, מזמור ה').

וגם בבי"ע הרע נמצא רק בלבושים דבי"ע ששם יש רע שבכריאה מיעוטו רע וביצירה חציו רע ובעשיי [ובעשיה] רובו רע זהו הכל בלבושים דבי"ע ולכן יורדת שם לברר.

וגם בכריאה, ביצירה ובעשיה הרע נמצא רק בלבושים של העולמות האלה, שבהם יש רע: בכריאה מיעוטו רע, ביצירה מחציתו רע ובעשיה רובו רע. כל זה נמצא בלבושים של כריאה, יצירה ועשיה, ולכן היא יורדת לשם כדי לברר.

(ועפ"ז [ועל פי זה] יובן מה שאנו רואים שבשעת התפלה כשהאדם רוצה לדבק בשכלו בגדולת הבורא ית' אזי נופלים לו מחשבות זרות המטרידים ומבלבלים אותו מה שלא היו נופלים לו כלל בכל היום כולו.

(ועל פי זה יובן מה שאנו רואים: בשעת התפילה, כשהאדם רוצה לדבק בשכלו בגדולת הבורא יתברך, עולות אז במחשבתו מחשבות זרות שמטרידות ומבלבלות אותו, אף שבמשך כל היום הן כלל לא עלו במחשבתו.

והענין דדוקא מצד שבשעת התפלה הוא שעת הבירור להפריד הרע מהטוב ולדחותו ולכן יתאמץ גם הוא להתדבק בתכלית בהטוב ואינו רוצה להפרד מן הטוב כי כלחיותו מהטוב ומצד עצמו אין לו חיות וקיום כנודע.

העניין הוא שדווקא משום שזמן התפילה הוא זמן הבירור, שבו מפרידים את הרע מן הטוב ודוחים אותו, גם הוא מתאמץ לדבק בכל כוחו בטוב ואינו רוצה להיפרד ממנו; שהרי כל חיותו באה מן הטוב, ואילו מצד עצמו אין לו חיות וקיום, כידוע.

משא"כ בכל היום כולו שלא בשעת הבירור שאזי הוא מעורב עם הטוב הנה הוא שוקט ונח על מקומו. וכך יובן למעלה דכשהמלי' [דכשהמלכות] יורדת לברר הרפ"ח אזי גם כללות קליפת נוגה רוצה לעלות כו' וכנזכר בפע"ח [בפרי עץ חיים])

לעומת זאת, במשך כל שאר היום, שאינו זמן הבירור, כשהוא מעורב בטוב, הוא שוקט ונח כמקומו. כך יובן גם למעלה: כשמלכות יורדת לברר את 288 הניצוצות, גם קליפת נוגה בכללותה רוצה לעלות וכו', כפי שמוזכר בפרי עץ חיים.)

(שער י"ח פ"ג [פרק ג']) בכוונת הרחיצה כחמין בע"ש [בערב שבת] שהוא כחי' שלהובא דאשא הנמשך מלמעלה לדחות הק"נ [הקליפת נוגה] שלא תעלה כו'

(שער י"ח, פרק ג'), בכוונה של רחיצה במים חמים בערב שבת, שהיא בחינת "שלהבת אש" הנמשכת מלמעלה כדי להדוף את קליפת נוגה, שלא תעלה וכו'.

וז"ש [וזהו שכתוב] אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו. דהיינו שלא יתעלו רק הניצוצי קדושה לבדם שהובררו ולא הרע כו'.

וזהו [פירוש] הכתוב: "אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו" — כלומר, שרק ניצוצות הקדושה שכבר התבררו יעלו לבדם, ולא הרע וכו'.

ולכן אין ראוי שיפול לב האדם בקרבו ממה שנופלים לו מחשבות זרות בתפלה לומר שתפלתו אינה כלום

לכן אין לאדם ליפול ברוחו בגלל מחשבות זרות שעולות במחשבתו בשעת התפילה, ולחשוב שתפלתו אינה שווה מאומה;

דהא כך הוא המדה גם בענין הבירורים למעלה רק שיש לו לדחותם ולהסיח דעתו מהם וזהו כענין שלהובא דאשא הנ"ל:

שהרי כך היא גם דרך הדברים בענין הבירורים שלמעלה. אלא שעליו להדוף אותן ולהסיח את דעתו מהן; וזה דומה לענין "שלהבת האש" שהוזכר לעיל.

8 ב והנה בעליית המלי' מבי"ע לאצילות ע"י נאמר מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן.

2. כעת, לגבי עליית מלכות מבריא, יצירה ועשיה לאצילות, נאמר על כך: "מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן?"

פי' כשיורד' [כשיורדת] בבי"ע לברר נקרא' [נקראת] מדבר בתוס' [בתוספת] מ' פתוחה והוא מפני שמצד התלבשות' בבי"ע לברר יכולים החיצונים לינק ממנה כיון

כלומר, כאשר היא יורדת לבריא, יצירה ועשיה כדי לברר, היא נקראת "מדבר", בתוספת מ"ם פתוחה. הסיבה לכך היא שכאשר היא מתלבשת בבריא, יצירה ועשיה כדי לברר, הכוחות החיצוניים יכולים לינוק ממנה, מכיוון ש

שהיא מתלבשת שם בבחי' ההתלבשות ממש משא"כ בזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים אז היא בבחי' ידבר עמים כו' שהוא בחי' ממשלה.

שהיא מתלבשת שם בהתלבשות ממש. ואילו בזמן שבית המקדש היה קיים, היא הייתה בבחינת "ידבר עמים" וכו', שהיא בחינת ממשלה.

9 והענין דאז לא היתה יורדת לבי"ע כלל אלא היתה תמיד באצ"י. וזהו ענין דבימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא בבחי' יחוד פב"פ [פנים בפנים] עם ז"א באצילות.

הביאור הוא שאז לא ירדה כלל לבריאה, יצירה ועשיה, אלא הייתה תמיד באצילות. וזהו פירוש [המאמר] שבימי שלמה "עמדה הלכנה בשלמותה", בבחינת ייחוד פנים בפנים עם ז"א באצילות.

אך לפי [לפי זה] צ"ל לכאורה דא"כ איך היו מתבררים הרפ"ח ניצוצין שנפלו מכבר בשבירה לבי"ע שהם מתבררים ע"י המלי' וכמ"ש בפ"י ותתן טרף.

אך לפי זה, לכאורה צריך לשאול: אם כך, כיצד התבררו רפ"ח הניצוצות, שנפלו כבר מזמן, בעת שכירת הכלים, לבריאה, יצירה ועשיה, והם מתבררים באמצעות מלכות, כפי שכתוב בפירוש "ותתן טרף"?

10 וא"כ כיון שאז לא היתה המלי' יורדת כלל לבי"ע א"כ איך היו מתבררים. אך הענין דאע"פ [דאף על פי] שאז לא היתה יורדת כלל לבי"ע מ"מ היו מתבררים

אם כן, מאחר שמלכות לא ירדה אז כלל לבריאה, יצירה ועשיה, כיצד התבררו הניצוצות? אלא, אף על פי שמלכות לא ירדה אז כלל לבריאה, יצירה ועשיה, בכל זאת הם התבררו,

הניצוצים מחמת היחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהי' [שהיה] באצילות פב"פ [פנים בפנים] ואז מחמת רוב גילוי האור באצילות ממילא היו מתבררים הניצוצים ונכללים בהמלי' כנר בפני אבוקה מעוצם הגילוי כו'.

הניצוצות התבררו מכוח היחוד של ז"א ונוקבא, שהיה באצילות פנים בפנים. אז, בשל עוצמת גילוי האור באצילות, הניצוצות התבררו מאליהם ונכללו במלכות, כנר בפני אבוקה, מעוצמת הגילוי וכו'.

ודוקא עתה בזמן הירידה (שאינן הגילוי כמו אז) היא נצרכת לירד לבי"ע לבררם. וזהו שורש ענין ההפרש בין ידבר למדבר שכשהיא מיוחדת במאצילה באצ"י ובירור הניצוצות הוא ממילא.

ודווקא עכשיו, בזמן הירידה, כשהגילוי אינו כמו אז, היא צריכה לרדת לבריאה, יצירה ועשיה כדי לברר אותם. זהו שורש ההבדל בין "ידבר" ל"מדבר": כאשר היא מיוחדת במאציל שלה באצילות, בירור הניצוצות נעשה מאליהם;

דהיינו שמתבטלים מעוצם הגילוי הם מתבטלים ממילא. משא"כ כשמוכרחת לירד לבי"ע לבררם נקראת מדבר בתוס' [בתוספת] מ' פתוחה.

כלומר, הניצוצות מתבטלים מעוצמת הגילוי, ומתבטלים מאליהם. ואילו כשהיא נאלצת לרדת לבריאה, יצירה ועשיה כדי לברר אותם, היא נקראת "מדבר", בתוספת מ"ם פתוחה.

וביאור הענין מבואר במ"א ע"פ מאמר הזח"א [הזהר חלק א] פ' ויצא (דקמ"ח ע"א) ע"פ קומה ה' למנוחתך דזהו ההפרש בין המשכן שהי' [שהיה] במדבר לבית עולמים שנקרא מנוחה.

ביאור הענין מובא במקום אחר, על מאמר הזוהר בחלק א', פרשת ויצא (דף קמ"ח ע"א), על הפסוק "קומה ה' למנוחתך": זהו ההבדל בין המשכן שהיה במדבר לבין בית עולמים, שנקרא "מנוחה".

לפי שענין בירור הניצוצות ישנו בבי' בחי' הא' כמ"ש ותתן טרף כו' שהיא לשון מלחמה עד"מ המלך יוצא לקראת

בירור הניצוצות מתקיים בשתי בחינות. הראשונה היא ככתוב "ותתן טרף" וכו', לשון מלחמה; למשל, מלך יוצא לקראת

שונאו באשר הוא שם ונלחם עמו עד שמכניעו וכך הוא ענין ירידת המלי' בבי"ע לברר שהוא בחי' היציאה למקום השונא באשר הוא שם להכניעו.

אויבו במקום שבו הוא נמצא, ונלחם בו עד שהוא מכניע אותו. כך גם ירידת מלכות לבריא, יצירה ועשיה כדי לברר: זו בחינה של יציאה אל מקום האויב, במקום שבו הוא נמצא, כדי להכניע אותו.

ולכן היה המשכן במדבר שהיא מקום יניקת החיצונים ודוקא לשם נמשך הגילוי להכניעם ובחי' זו היא דרך המלחמה

לכן היה המשכן במדבר, מקום יניקת הכוחות החיצוניים, ודוקא לשם נמשך הגילוי כדי להכניע אותם; זו בחינת דרך המלחמה.

(והנה דרך המלחמה לפעמים מתכוין ליתן מקום לשונאו שיגביר באיזו מלחמה קטנה כדי לנצחו במלחמה הגדולה ממנה. כי לפעמים לא סגי בלאו הכי.

(והנה, במלחמה קורה לפעמים שהמפקד מתכוון לתת לאויבו מקום לנצח בקרב קטן כלשהו, כדי להביסו בקרב גדול יותר; שכן לפעמים אין די בדרך אחרת.

וכך עד"מ בענין ירידת המלי' דלכך נק' אז מדבר במ' פתוחה שנותן מקום ליניקת החיצונים כדי לנצחם במלחמה הגדולה להוציא בלעם מפיהם כמ"ש חיל בלע ויקאנו כו' וכענין עת אשר שלט האדם באדם לרע לו.

וכך, בדרך משל, בירידת המלכות: משום כך היא נקראת אז "מדבר" במ"ס פתוחה, שכן היא נותנת מקום לכוחות החיצוניים לינוק, כדי להביסם במלחמה הגדולה ולהוציא את מה שבלעו מפיהם, ככתוב: "חיל בלע ויקאנו" וכו', וכענין "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו".

אך כ"ז [כל זה] הוא בבחי' הבירור שבדרך מלחמה אמנם הבחי' השנית בענין הבירורים הוא שלא בדרך מלחמה. והיינו כמו עד"מ למטה במלכותא דארעא הנה מלך גדול ונורא שכבר נודע ידו

אבל כל זה הוא בבחינת בירור בדרך מלחמה. ואולם אופן הבירור השני אינו בדרך מלחמה. והיינו, בדרך משל, למטה במלכות הארץ: מלך גדול ונורא, שכבר ידועה ידו

כי חזקה היא וחכמתו רבה עד שאינו צריך ל צאת נגד שונאו להלחם בו ולהכניעו רק מחמת התפשטות גדולתו במקומו ממילא מוכנעים וכפופים וכמו שמצינו דבר זה בשלמה המלך ע"ה [עליו השלום] (כמבואר במלכים א' ה').

— חזקה וחכמתו רבה — עד שאינו צריך לצאת נגד אויבו, להילחם בו ולהכניעו; אלא עצם התפשטות גדולתו במקומו מביאה לכך שהם נכנעים וכפופים מאליהם. וכך מצאנו אצל שלמה המלך עליו השלום (כמבואר במלכים א' ה').

וכך יובן עד"מ למעלה שיש ג"כ בירור ניצוצות עד"ז שלא בדרך מלחמה אלא בהמשכת אור אי"ס למטה וכך יובן, בדרך משל, למעלה: גם שם יש בירור ניצוצות באופן זה, לא בדרך מלחמה, אלא על ידי המשכת אור אין סוף למטה,

כמו שהוא למעלה בעולם האצילות ממילא נעשה ביטול הסט"א [הסטרא אחרא] כביטול הנר בפני האבוקה שהאבוקה היא במקומה

כפי שהוא מאיר למעלה בעולם אצילות; [אז] מתבטלת ממילא הסטרא אחרא, כבטלות הנר בפני האבוקה: האבוקה נשארת במקומה,

וכל הנרות הקטנים ממילא בטלים בהתקבץ כל אורות הנרות לאבוקה מחמת המשכתם אחריה ונדעכים ממקומם וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] לירד למקום הקליפות להכניעם כו'.

וכל הנרות הקטנים מתבטלים מאליהם, כאשר אורות הנרות מתקבצים אל האבוקה, מפני שהם נמשכים אחריה, והם דועכים במקומם; ואין צורך לרדת למקום הקליפות כדי להכניען וכו'.

11 והנה עד"ז היה הבירור בזמן הבית כו' דהגם שלא היתה יורדת המלי' בבי"ע לברר בחי' מלחמה. מ"מ היה הבירור באופן נעלה יותר.

וכך היה הבירור גם בזמן בית המקדש: אף שמלכות לא ירדה לבריא, יצירה ועשיה כדי לברר בדרך של מלחמה, בכל זאת הבירור נעשה באופן נעלה יותר.

דהיינו לפי שאז היה ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] פכ"פ [פנים בפנים] שעל כן היה גילוי גדול מאד מא"ס ב"ה ע"י יחוד זה דז"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] שבאצילות

כלומר, משום שאז ז"א ונוקבא היו פנים בפנים, הייתה על ידי זיווג זה של ז"א ונוקבא באצילות התגלות גדולה מאוד מאין סוף, ברוך הוא;

אזי ממלא היו מתבטלים הקליפות מעוצם הגילוי הזה שבאצ"י והיו נכללי' [נכללים] הניצוצי' שבהם כנר באבוקה

אז הקליפות היו מתבטלות מאליהן מעוצמת ההתגלות הזאת שבאצילות, והניצוצות שבהן היו נכללים בה, כנר בתוך אבוקה.

לכן נק' בחי' זו מנוחה שא"צ [שאי' צריך / שאינו צריך] לבחי' מלחמה (ועי' בע"ח [בעץ חיים] שער מיעוט הירח ספ"ב [סוף פרק ב'] ואח"כ כאשר נבנה בית ראשון ע"י שלמה כו' בין בשבת בין בחול כו').

לכן בחינה זו נקראת "מנוחה", כי אין צורך בדרך של מלחמה. (ועי' בעץ חיים, שער מיעוט הירח, בסוף פרק ב': "ואחר כך, כשנבנה בית ראשון על ידי שלמה" וכו', "בין בשבת ובין בחול" וכו').

וצ"ע [וצריך עיון] ממ"ש הרמ"י [הרב משה זכות] ר"פ צו ורחל יורדת בבריאה כו' ובזמן בהמ"ק [בית המקדש] לתת טרף לביתה וכ"מ [וכן משמע] בזהר פ' ויחי דרכ"ט סע"ב [סוף עמוד ב'] ודף ר"נ ע"א ובפ' יתרו דס"ז ע"ב, וי"ל [ויש לומר] דירידתה אז היה

אך הדבר דורש עיון לאור דברי הרמ"י בתחילת פרשת צו: "ורחל יורדת בבריאה" וכו', "ובזמן בית המקדש לתת טרף לביתה"; וכן משתמע בזהר, פרשת ויחי, דף 229b למטה, ודף 250a, ובפרשת יתרו דף 67b. ויש לומר שירידתה אז הייתה

רק להיכל ק"ק [קדש הקדשים] דבריאה כמ"ש הרמ"י [הרב משה זכות] פ' יתרו שם והוא מהפע"ח [מהפרי עץ חיים] ש"א [שער א'] פ"ז [פרק ז']. ובכח זה היו מתבררים הבירורים כו' וע' בסע"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] פנ"ג [פרק ג']

רק להיכל קודש הקודשים של בריאה, כפי שכתב הרמ"י שם בפרשת יתרו; ומקור הדברים בפרי עץ חיים, שער א, פרק ז. ובכוח זה התבררו הבירורים וכו'. ועי' בספר של בינונים, חלק א, פרק ג.

משא"כ אחר החורבן שירדה המלי' פלאים ונתמעט אורה בימי החול כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם לכך א"א להיות בירור הניצוצות ע"ד הנ"ל לכך צ"ל הבירור ע"י התלבשותה בק"נ [בקליפת נוגה] לברר

אבל לאחר החורבן, כשמלכות ירדה פלאים ואורה התמעט בימות החול, כפי שכתוב שם בעץ חיים, שוב אי אפשר לברר את הניצוצות בדרך שתוארה לעיל; לכן הבירור צריך להיעשות כאמצעות התלבשותה בקליפת נוגה, כדי לברר.

(ועמ"ש כעין זה בפ' בראשית סד"ה הן האדם היה כו'). וזהו שנקראת עתה מדבר במ"ם פתוחה מצד שמתלבשת בק"נ [בקליפת נוגה] לברר כו'.

(ועיינו בדומה לזה בפרשת בראשית, בסוף המאמר המתחיל "הן האדם היה" וכו'). וזהו הסיבה שכעת היא נקראת "מדבר" במ"ם פתוחה: משום שהיא מתלבשת בקליפת נוגה כדי לברר וכו'.

אבל מ' סתומה הוא בחי' בינה עלמא דחירות לפי שאין שם יניקה כו' ונקי ג"כ יין המשומר משי"ב [מששת ימי בראשית].

אבל המ"ם הסופית הסתומה היא בחינת בינה, "עולם החירות", משום שאין שם יניקה וכו'; והיא נקראת גם "היין המשומר מששת ימי בראשית".

וזהו מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן כו' הוא הרפ"ח שנברר [שנבררים] שעולים בהעלאת מ"נ [מ"ן נוקבין] כדמיון העשן כמ"ש במ"א:

וזהו [פירוש] "מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן" וכו': אלו הם רפ"ח הניצוצות שמתבררים ועולים בהעלאת מ"ן, בדומה לעשן, כפי שמוסבר במקום אחר.

12 ג ועוד זאת הטעם שנק' מדבר. כי הנה הטעם שהמדבר אינו מגדל צמחים הוא מפני תוקף חום השמש

שבו וענין משל זה דתוקף החום הוא מרמז לבחי' עליי' [עליה] המלי' מבי"ע לאצילות

3. ויש עוד טעם לכך שהיא נקראת מדבר. הסיבה לכך שהמדבר אינו מצמיח צמחים היא עוצמת חום השמש שבו; והדימוי הזה של עוצמת החום רומז לבחינת עליית מלכות מבריא, יצירה ועשיה לאצילות,

שהוא בבחי' גבורות וצמאון כמ"ש למען יזמר כבוד כו' קארי תדיר ולא שכיך וע"ז נאמר אל תחרש ואל תשקוט אל.

שהיא בבחינת גבורות וצימאון, ככתוב: "למען יזמר כבוד" וכו' — "קוראת תמיד ואינה שוקטת". ועל כך נאמר: "אל תחרש ואל תשקוט, אל".

13 וזהו ענין תוקף החום תגבורת האהבה וכוונת בפי בלק דקצ"א ע"פ שחורה אני ונאווה. מגו דחיקו ורחימו אזעירת גרמה

וזהו ענין עוצמת החום: התגבורת האהבה, כפי שמוזכר בפרשת בלק, דף 191, על [הפסוק] "שחורה אני, אך נאה": "מתוך דוחק ואהבה הקטינה את עצמה",

והיינו שמכל הפרצוף שלה שהיתה בבי"ע נעשית רק נקודה א' באצ"י. והוא בחי' הביטול בתכלית כמבואר באריכות בביאור מאמר הנ"ל.

כלומר, מכל הפרצוף שלה שהיה כבריאה, ביצירה ובעשיה היא נעשית נקודה אחת כלכד באצילות. וזהו בחינת הביטול המוחלט, כפי שמבואר בהרחבה בביאור המאמר שהוזכר לעיל.

14 ונקודה זו הוא בחי' כתר דמלי שנשאר באצ"י תמיד וגם הט"ס [הט' ספירות] שירדו בבי"ע עולים בגבורה וצמאון באצילות

ונקודה זו היא בחינת כתר של מלכות, שנשארת תמיד באצילות; וגם תשע הספירות שירדו לבריאה, יצירה ועשיה עולות לאצילות מתוך גבורה וצימאון,

וזה נמשך להם מבחי' הכתר שבאצ"י תמיד ואז נעשית נקודה תחת יסוד והוא בחי' נקודת הכתר כנ"ל וזהו ענין במדבר.

ודבר זה נמשך להן מבחינת הכתר שבאצילות, שנמצא שם תמיד. ואז היא נעשית נקודה תחת יסוד, והיא בחינת נקודת הכתר שהוזכרה לעיל. וזהו ענין "במדבר".

כי בחי' זו דכתר הוא הרצון שלמעלה מהחכמה ליכלל במאצילה והוא כמשל המדבר שאין בו שום צמיחה

כי בחינת כתר זו היא הרצון שלמעלה מחכמה להיכלל במאצילתה; והיא דומה למשל המדבר, שאין בו צמיחה כלל, רק בחי' דומם ממש בחי' העפר מחמת תוקף החום כך הוא ענין תוקף ביטול זה ורצון זה עד שהיא בבחי' דומם לגבי מאצילה נקודה א' כו' אזעירת גרמה וזהו ומדברך נאווה.

אלא בחינת דומם ממש, בחינת העפר, מחמת עוצמת החום. כך היא עוצמת הביטול והרצון האלה, עד שהיא בבחינת דומם ביחס למאצילתה, נקודה אחת וכו': "היא הקטינה את עצמה". וזהו [פירוש] "ומדברך נאווה".

פ"י זו העליה דמלי שעולה מבי"ע בבחי' גבורות שאז נק' מדבר לשון דיבור למען יזמרח כבוד כו' כלומר, עלייה זו של מלכות, העולה מבריאה, יצירה ועשיה מתוך גבורות, נקראת אז "מדבר" — לשון דיבור; "למען יזמרח כבוד" וכו',

נאווה שכך היה כוונת המאציל ית' בתחלה שתדד בי"ע בכדי שתתעלה אח"כ והירידה צורך עלייה וכנז"ל [וכנזכר לעיל].

היא "נאווה"; שכן זו הייתה כוונת המאציל יתברך מלכתחילה: שהיא תרד לבריאה, יצירה ועשיה כדי שתתרומם לאחר מכן; הירידה היא צורך העלייה, כפי שהוזכר לעיל.

וע"ז אמר דוד המלך ע"ה [עליו השלום] שהי' [שהיה] מרכבה למדת מל' ואמר כנגד מדתו צמאה לך נפשי היא המל' מתי אבוא ואראה שתתעלה באצילות כו'.

ועל כך אמר דוד המלך עליו השלום, שהיה מרכבה למידת מלכות, ואמר כנגד מידתו: "צמאה לך נפשי" — היא מלכות; "מתי אבוא ואראה", כלומר, מתי תתרומם באצילות וכו'.

15 והנה כמו שיש בחי' זו למעלה במדת מלכות שיורדת בבי"ע והירידה צורך עליי' [עלייה] לברר ולהעלות כו'

והנה, כשם שבחינה זו קיימת למעלה במידת מלכות, היורדת לעולמות בריאה, יצירה ועשיה, והירידה היא לצורך עלייה — כדי לברר ולהעלות וכו',

כך הוא בנפש האדם שהוא ניצוץ פרטי הנמשך ממדת מל' שמתלבש בגוף ונפש הבהמית דוגמת ירידת השכינה בכדי לברר הנפש הבהמית.

כך גם בנפש האדם, שהיא ניצוץ פרטי הנמשך ממידת מלכות ומתלבש בגוף ובנפש הבהמית, בדומה לירידת השכינה כדי לברר את הנפש הבהמית.

(וכמ"ש בפ' בראשית שם שזהו ענין וישלחהו מגי' [מגן עדן] לעבוד את האדמה כו' ע"ש). ועיקר הברור בשעת התפלה שאז עולה בבחי' מדבר וצמאון

(וכמו שכתוב בפרשת בראשית שם, שזהו ענין "וישלחהו מגי' לעבוד את האדמה" וכו'; עיינו שם). ועיקר הברור הוא בזמן התפילה, כאשר הנשמה עולה בבחינת מדבר וצמאון,

והוא הבחי' צעקה שנת"ל [שנתבאר לעיל] שזה היא בחי' מדבר כדכתיב תעו במדבר כו' צמאים כו' ויצעקו כו' ליכלל באורו ית'.

וזהו בחינת הצעקה שהוסברה לעיל, שהיא בחינת מדבר, כמו שכתוב: "תעו במדבר" וכו', "צמאים" וכו', "ויצעקו" וכו', כדי להיכלל באורו יתברך.

וזהו מדבר סיני והוא ענין הבירורים שהרע נפרד מהטוב בין למעלה ע"י המלי' שמבררת כנ"ל. ובין בנפש האדם ע"י התפלה

וזהו "מדבר סיני": ענין הבירורים, שבהם הרע נפרד מן הטוב — הן למעלה, באמצעות מלכות המבררת, כנזכר לעיל, והן בנפש האדם, באמצעות התפילה.

(ובזה יובן ענין תיקון חצות כי אז מתחיל עליית המלי' בבחי' מדבר וצמאון למען יזמרח כו' ולכן צריך לבכות על ירידה זו של השכינה שהוצרך לירד ולהתלבש בק"נ [בקליפת נוגה] ועי"ז מוסיף כח למעלה להיות עליית המלי')

(ובכך יובן ענין תיקון חצות: אז מתחילה עליית מלכות בבחינת מדבר וצימאון, "למען יזמרח" וכו'. לכן צריך לבכות על ירידה זו של השכינה, שנאלצה לרדת ולהתלבש בקליפת נוגה; ובכך מוסיפים כוח למעלה לעליית מלכות,

וגם ממשיך לה תענוג עליון ע"י עסק התורה שאחר חצות וכמבואר בפע"ח [בפרי עץ חיים] עד שבתפלת השחר אח"כ היא עולה באצי' ממש וכן בנפש האדם ג"כ שאז שעתהכושר להתבונן בגדולת ה' להמשיך גילוי יחוד א"ס ב"ה בנפשו):

וגם ממשיכים לה תענוג עליון באמצעות לימוד התורה לאחר חצות, כמבואר בפרי עץ חיים, עד שבתפילת שחרית שלאחר מכן היא עולה ממש באצילות. וכך גם בנפש האדם, שכן אז היא עת רצון להתבונן בגדולת ה' ולהמשיך בנפשו גילוי של אחדות אין סוף, ברוך הוא.)

16 ד ובכל זה יש לפרש המדרש רבה פ' במדבר פ"א בענין וידבר ה' אל משה במדבר סיני וז"ל [וזה לשונן]

ע"פ ישאו מדבר ועריו חצרים וגו'

ד. על פי כל האמור אפשר לפרש את דברי מדרש רבה, פרשת במדבר, פרק א, על הפסוק "וידבר ה' אל משה במדבר סיני". ואלה דבריו: על הפסוק "ישאו מדבר ועריו חצרים" וגו'

(בישע"י [בישעיה] סי' מ"ב י"א) לנשיא שנכנס למדינה וראו אותו בני המדינה וברחו. נכנס לשניה וברחו מלפניו.

(ישעיהו, פרק מב, פסוק יא): [משל] לנשיא שנכנס למדינה, ובני המדינה ראו אותו וברחו. נכנס למדינה שנייה, וברחו מפניו.

נכנס לעיר חריבה וקדמו אותו והיו מקלסין אותו אמר הנשיא זו העיר טובה היא מכל המדינות כאן אני בונה כס נאה כאן אני דר.

נכנס לעיר חרבה, והם יצאו לקראתו ושיבחו אותו. אמר הנשיא: העיר הזאת טובה מכל המדינות; כאן אבנה כס נאה, וכאן אדור.

כך כשבא הקב"ה לים ברח מלפניו שנאמר הים ראה וינזף וכן ההרים רקדו כאלים בא במדבר חריבה קדמה אותו וקילסה אותו

כך גם, כשהקדוש ברוך הוא בא אל הים, הים ברח מפניו, כמו שנאמר: "הים ראה וינזף"; וכן נאמר: "ההרים רקדו כאילים". הוא בא אל המדבר החרב, והמדבר יצא לקראתו ושיבח אותו,

שנאמר ישאו מדבר ועריו חצרים תשב קדר ירונו יושבי סלע אמר זו העיר טובה לי מכל המדינות.

כמו שנאמר: "ישאו מדבר ועריו חצרים, תשב קדר, ירונו יושבי סלע". אמר: העיר הזאת טובה לי מכל המדינות;

בו אני בונה כנסיה ודר בתוכו התחילו שמחים שהקב"ה דר בתוכו שנאמר ישושום מדבר וציה עכ"ל [עד כאן לשונו].

בה אבנה בית כינוס ואדור בתוכה. הם התחילו לשמוח בכך שהקדוש ברוך הוא דר בתוכה, כמו שנאמר: "ישושום מדבר וציה". עד כאן לשונו.

17 והענין כי עיקר עסק התורה הוא להיות בבחי' ביטול באור א"ס ב"ה לגמרי וכמ"ש ולא תחללו שלא להיות בחי' חלל כמאמר דוחק רגלי השכינה כביכול כו'

ההסבר הוא שעיקר לימוד התורה הוא להיות בביטול גמור לאור אין סוף, ברוך הוא; ככתוב: "ולא תחללו" — שלא להיות בבחינת חלל, כמאמר: "דוחק רגלי השכינה", כביכול, וכו'.

ולכן כל האומר אין לי אלא תורה היינו שהוא בחי' לי יש ודבר אפילו תורה אין לו. וכמ"ש מזה בד"ה ועשית ציץ ובד"ה בחדש השלישי לצאת בניי [בני ישראל] מאמ"צ [מארץ מצרים].

ולכן, "כל האומר: אין לי אלא תורה" — כלומר, מי שנמצא בבחינת "לי", בבחינת יש ודבר בפני עצמו, "אפילו תורה אין לו". וכפי שמבואר על כך במאמר המתחיל "ועשית ציץ", ובמאמר המתחיל "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים".

18 והנה בחי' ים הוא מים תחתונים וכמ"ש יהי רקיע ויהי מבדיל כו' דהיינו המקור להתהוות יש ודבר נפרד משא"כ מים עליונים הם עלמין סתימין דלא אתגליין כו' שהם בבחי' ביטול.

והנה, בחינת "ים" היא המים התחתונים, כמו שכתוב: "יהי רקיע ויהי מבדיל" וכו'. כלומר, זהו המקור להתהוות של מציאות נפרדת, "יש" ודבר נפרד. לעומת זאת, המים העליונים הם העולמות הנסתרים, שאינם מתגלים וכו', והם בבחינת ביטול.

ובמא"א [ובמאורי אור] אות יו"ד סט"ז ים נקי היצירה ומלכו' [ומלכות] שבה נקי ים סוף סופא דדרגין עכ"ל [עד כאן לשונן] והוא ממ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] שלח קס"ג ב'.

ובמאורי אור, אות יו"ד, סעיף ט"ז, נאמר: "יצירה נקראת ים, והמלכות שבה נקראת ים סוף, סוף המדרגות". עד כאן לשוננו. והדבר מיוסד על האמור בזהר, חלק ג, שלח, קס"ג ע"ב.

19 והיינו כי בריאה נקי עלמין סתימין ויצירה הוא עלמא דאתגליא כמשל המחשבה והדבור כמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב.

כלומר, בריאה נקראת "העולמות הנסתרים", ואילו יצירה היא "העולם הגלוי", בדומה למחשבה ולדיבור, כפי שנכתב במאמר המתחיל "מי מנה את עפר יעקב".

ולכן נקי יצירה מים תחתונים לגבי הבריאה. וכמו ההפרש שבין שרפים ובין חיות ואופנים שמתנשאים ברעש גדול כו'

ולכן יצירה נקראת "מים תחתונים" ביחס לבריאה. הדבר דומה להבדל שבין השרפים לבין החיות והאופנים, שמתנשאים ברעש גדול וכו';

לפי שהשרפים בבריאה שם מאיר אור א"ס בגילוי והם משיגים ע"כ הם אומרים קדוש כו'. אבל החיות והאופנים שהם ביצירה ואין משיגים האור לכן מתנשאים ברעש כו'.

מפני שהשרפים נמצאים בבריאה, שבה אור אין סוף מאיר בגלוי, והם משיגים אותו; לכן הם אומרים "קדוש" וכו'. אבל החיות והאופנים נמצאים ביצירה ואינם משיגים את האור, ולכן הם מתנשאים ברעש וכו'.

20 ולכן עיקר עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] מתחיל ביצירה. כמ"ש במא"א [במאורי אור] אות ע' [עין] סי"ז וז"ל

[וזה לשוננו] אך אמיתית עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] הוא ק"נ [קליפת נוגה] מעורבת עם מט"ט [מטטרון]

לכן עיקר עץ הדעת טוב ורע מתחיל בעולם היצירה, כפי שנכתב בספר מאורי אור, אות ע', סימן י"ז. ואלה דבריו:
"אבל עץ הדעת טוב ורע האמיתי הוא קליפת נוגה המעורבת עם מט"ט,

כי ביצירה הטוב והרע שוים הם מעורבים עכ"ל [עד כאן לשוננו] משא"כ בבריאה שרובו טוב ומיעוטו רע וגם אין מעורבים וכ"כ [וכן כתב] הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ וישב, ולכן מי הים הם מלוחים ואין ראויים לשתייה.

כי בעולם היצירה הטוב והרע שווים ומעורבים". כאן מסתיימת הציטטה. ואילו בעולם הבריאה רובו טוב ומיעוטו רע, והם גם אינם מעורבים; וכך כתב הרמ"ז בתחילת פרשת וישב. לכן מי הים מלוחים ואינם ראויים לשתייה.

21 ובהיות כן זהו ענין הים ראה ויננס שברח מלפני הקב"ה, היינו כשראה גילוי אור א"ס ב"ה דקמיה כולא כלא חשיב ממש לא יוכל לעמוד ולקבל ביטול זה שא"כ היה כלא היה.

משום כך, זהו ענין "הים ראה ונס": הוא ברח מלפני הקדוש ברוך הוא. כלומר, כשראה את גילוי אור אין סוף ברוך הוא, שלפניו הכול נחשב ממש כאין, לא יכול היה לעמוד בכך ולקבל את הביטול הזה, שכן אז היה כאילו לא היה מעולם.

שהרי עיקר בחינתו הוא בהיות יש ודבר נפרד עד ששם בחי עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] כנ"ל.

שהרי עיקר בחינתו הוא להיות ישות נפרדת, עד שבחינת עץ הדעת טוב ורע מצויה בו, כפי שהוזכר לעיל.

22 וכמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] סד"ה וכל העם רואים את הקולות בפ"י וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק דקאי

על הערב רב שלא היו רואים את הקולות

וכפי שנכתב בדרך זו בסוף המאמר המתחיל "וכל העם רואים את הקולות", בביאור הפסוק "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק": שהכוונה לערב רב, שלא ראו את הקולות,

שהם ההמשכות מאור א"ס ב"ה מה שאור א"ס שורה במה שבטל אליו. שלא רצו לקבל המשכה וביטול זה.

שהם ההמשכות מאור אין סוף ברוך הוא, כלומר, שאור אין סוף שורה על מי שבטל אליו; הם לא רצו לקבל המשכה וביטול כאלה,

כ"א ויעמדו מרחוק. לקבל מחיצוניות החיות שמאיר הקב"ה שע"י יוכלו להיות בבחינת יש שלהם אף שעכ"ז [שעם כל זה] מתפעלים מגדולת הקב"ה רק שהוא מרחוק כו'

אלא ויעמדו מרחוק — כדי לקבל מהחיצוניות של החיות שהקדוש ברוך הוא מקרין, וכך יוכלו להישאר במצב של יש. ואף על פי שגם אז הם מתפעלים מגדולת הקדוש ברוך הוא, הרי זה רק מרחוק וכו';

היינו שאעפ"כ [שאף על פי כן] נשאר בבחי' יש כו', וע' כה"ג [כהאי גוונא] בזח"א [בזהר חלק א] ויצא דקס"ב ע"ב בפ"י והיו העטופים ללבן כו' אתכספן ומתעטפי מההוא זהרא ולא יכלי לקרבא לגביה כו'

כלומר, למרות זאת הם נשארים בבחינת יש וכו'. ועיינו בדומה לכך בזהר חלק א, ויצא, דף קס"ב ע"ב, בביאור "והיו העטופים ללבן" וכו': "הם מתגעגעים, ומתעטפים ומתרחקים מאותו זוהר, ואינם יכולים להתקרב אליו" וכו';

ע"ש ומבואר במ"א, ועמ"ש מענין ים שהוא ביצירה ע"פ רפאני הוי' וארפא, ואמר עוד במדרש בפ"י ההרים רקדו כאילים דהיינו ג"כ שכרחו מלפניו.

עיינו שם, והעניין מבואר במקום אחר. ועיינו גם במה שנכתב בעניין הים, שהוא ביצירה, על הפסוק "רפאני הוי' וארפא". ועוד אמר המדרש בביאור "ההרים רקדו כאילים", שגם כאן הכוונה היא שהם ברחו מלפניו.

כי ענין הרים אלו הם מ"ש למה תרצדון הרים גבנונים וכדפירש"י [וכדפירש רש"י] (פסחים קי"ח ב') שהם בחי' הרי בתר טורי דפרודא, והיינו

ההרים האלה הם שעליהם נאמר "למה תרצדון הרים גבנונים?", וכפי שפירש רש"י (פסחים קי"ח ע"ב), הם בחינת "הרי בתר", הרי הפירוד; כלומר,

כי כמו הר הוא בליטה וגובה כך הוא ענין גסות הרוח שהוא בחי' יש ודבר כו' משא"כ הר סיני דת"י [דתרגם יונתן] (בשופטים סי' ה')

כשם שהר הוא בליטה וגובה, כך עניינה של גסות הרוח, שהיא בחינת יש ודבר וכו'. ואילו הר סיני, כפי שתרגם יונתן (בשופטים, פרק ה'),

דהוא חליש וזעיר מכל טוריא היינו בחי' ביטול ובחי' מעט הגובה שבו זהו ע"ד שת"ח [שתלמיד חכם / שתלמידי חכמים] צ"ל בו שמינית שבשמינית כו' כמ"ש הפ"י בד"ה יביאו לבוש מלכות.

הוא החלש והקטן מכל ההרים — כלומר, בחינת ביטול. הגובה המועט שיש בו הוא על דרך מאמר חז"ל שתלמיד חכם צריך שתהיה בו שמינית שבשמינית וכו', כפי שמבואר במאמר המתחיל "יביאו לבוש מלכות".

משא"כ הרים הנ"ל שהם בבחי' יש וגסות ועז"נ [ועל זה נאמר] וכל הר וגבעה ישפלו כו' וע"כ רקדו וברחו שלא יכלו לקבל המשכה וביטול זה.

לעומת זאת, ההרים שהוזכרו לעיל הם בבחינת ישות וגסות, ועליהם נאמר: "וכל הר וגבעה ישפלו" וכו'. לכן הם דילגו וברחו, משום שלא יכלו לקבל המשכה וביטול כאלה.

בא במדבר חריבה קדמה אותו וקילסה אותו שנאמר ישאו מדבר ועריו חצרים כו'. פי' לשון מדבר חריבה זהו ע"ד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] על אלף השביעי וחד חרוב.

"בא במדבר חריבה, קדמה אותו וקילסה אותו", ככתוב: "ישאו מדבר ועריו, חצרים" וכו'. פירוש הביטוי "מדבר חריבה" הוא על דרך דברי חז"ל על האלף השביעי: "וחד חרוב".

שהוא מחמת עוצם גילוי אור א"ס יום שכולו שבת יום שכולו ארוך. לא יוכל גשמיות העולם לקבל חיות משם להיות

הדבר נובע מעוצמת גילוי אור אין סוף, "יום שכולו שבת" ו"יום שכולו ארוך". הגשמיות של העולם לא תוכל לקבל משם חיות, ולהיות

כמו שהוא עתה בבחי' יש ודבר נפרד כו' ויהיו מים במים שבחי' מים תחתונים יהיו במדרגת מים עליונים עלמין סתימין כו'

כפי שהיא עתה, בבחינת יש ודבר נפרד וכו'. ויהיו "מים במים": בחינת המים התחתונים תהיה בדרגת המים העליונים, העולמות הסתומים וכו',

שמעל לרקיע ופרסא המבדיל כו' ונקי זה וחד חרוב. בבחינת ביטול ע"ד נקודה תחת היסוד כו' ועי"ז יהי' [יהיה] אח"כ בנין חדש.

שמעל לרקיע ולפרסא המבדילה וכו'. מצב זה נקרא "וחד חרוב": בחינת ביטול, על דרך הנקודה שתחת היסוד וכו'. ועל ידי כך יהיה לאחר מכן בניין חדש,

ביתר שאת בבחי' השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה שלא יהיו מעלימים ומסתירים כלל.

ביתר שאת, בבחינת "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה", שלא יסתירו ויעלימו כלל.

23 וכמ"ש בת"א [בתורה אור] פ' ויצא גבי עשר אעשרנו לך. ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] זו הנשאר מן

העילוי הראשון כו' יעו"ש [יעוין שם].

כמו שכתוב בתורה אור, פרשת ויצא, בענין "עשר אעשרנו לך": "והאתערותא דלתתא הזאת, שנותרת מן העלייה הראשונה" וכו'; עיינו שם.

ועיין עוד מענין אחד חרוב שם בד"ה ובכואה לפני המלך. עו"ל [עוד יש לומר] כי הנה פ"י במדבר כו' לא ישב אדם שם.

ועיינו עוד בענין "וחד חרוב" שם, במאמר הפותח במילים "ובכואה לפני המלך". אפשר לומר גם כך: משמעות הביטוי "במדבר" וכו', "לא ישב אדם שם",

יש לפרש בבי אופנים האי לגנאי. וכמ"ש בד"ה אני לדודי. דהיינו ארץ לא זרועה הם המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה כו'.

יכולה להתפרש בשני אופנים. הראשון הוא לגנאי, כמו שכתוב במאמר הפותח במילים "אני לדודי": כלומר, "ארץ לא זרועה" היא המעשים, הדיבורים והמחשבות שאינם לה' וכו'.

וזהו אשר לא ישב אדם שם פ"י אדם הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם שם כו'

וזהו "אשר לא ישב אדם שם". "אדם" פירושו כפי שכתוב: "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם"; שם וכו';

ע"ש והיינו כמ"ש כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מ"ד י"ג). ופ"י דקאי על התורה הנק' אדם.

עיינו שם. וזהו כפי שכתוב: "כתפארת אדם לשבת בית" (ישעיהו מד, יג), והוסבר שהכוונה לתורה, הנקראת "אדם".

ובית הוא תשבע"פ [תורה שבעל פה] ע"ד א"ת [אל תקרי] בניך אלא בוניך כו'. (ועי' זח"ב [זהר חלק ב'] קי"ז ב' ח"ג [חלק ג'] קמ"א סע"ב [סוף עמוד ב]).

ובית"ה היא תורה שבעל פה, על דרך "אל תקרי בניך אלא בוניך" וכו'. (ועיינו בזה, חלק ב, קי"ז ע"ב; חלק ג, קמא ע"ב).

משא "כ בחי' מודומ"ע [מחשבה דבור ומעשה] של הכלי עולם נק' מדבר אשר לא ישב אדם הנ"ל שם.

לעומת זאת, בחינת מחשבה, דיבור ומעשה בענייני הכל העולם נקראת מדבר "אשר לא ישב אדם", האדם האמור לעיל, "שם".

והוא ארץ חריבה לגנאי. ע"ד אמרם ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרונם לברכה] ע"פ אמלאה החרבה לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים. הוא יראה שלם.

וזו ארץ חרבה לגנאי. על דרך מה שאמרו חז"ל על הפסוק "אמלאה החרבה": צור לא נתמלאה אלא מחורבנה של ירושלים; ירושלים היא יראה שלם.

והבי' הוא לשבח ע"ד ההפך מזה וכמ"ש סד"ה ענין ימי המילואים שנתמלא יראה שלם ממילא נחרב תאוות נה"ב [נפש הבהמית] כו' כי ולאום מלאום יאמץ כו'.

והשני הוא במוכן חיובי, ההפך מזה, כמו שכתוב בסוף המאמר המתחיל "עניין ימי המילואים": כאשר [האדם] מתמלא ביראה שלמה, תאוות הנפש הבהמית נחרבות מאליהן וכו', שכן "ולאום מלאום יאמץ" וכו'.

ועד"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] וחנינא בני די לו בקב חרובין כו' וכן רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] ור"א [ורבי אלעזר] בנו במערה איברי להו חרובא כו' (פ"ב [פרק ב'] דשבת דל"ג ע"ב).

ועל דרך זה אמרו חז"ל: "וחנינא בני די לו בקב חרובין" וכו'; וכן רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו במערה: "איברי להו חרובא" וכו' (פרק ב' דשבת, דף ל"ג ע"ב).

ופי' לא ישב אדם שם ע"ד מ"ש במ"א ע"פ והאיש משתאה לה מחריש כו' וע"ד לית דין בר נש כו'. ופירוש "לא ישב אדם שם" הוא על דרך מה שכתוב במקום אחר על הפסוק "והאיש משתאה לה מחריש" וכו', ועל דרך "לית דין בר נש" וכו'.

ולכן לתקן בחי' מדבר הנ"ל מה שנפל במודמ"ע [במחשבה דבור ומעשה] אשר לא לה' המה בבחי' לא ישב אדם שם. זהו ג"כ ע"י ומדברך נאווה.

ולכן, תיקון מדרגת המדבר שנזכרה לעיל — מה שנפל במחשבה, בדיבור ובמעשה שאינם לה', בבחינת "לא ישב אדם שם" — נעשה גם הוא באמצעות "ומדברך נאווה",

בבחי' תשובה שהיא ג"כ בבחי' לא ישב אדם שם שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים הנק' אדם יכולים לעמוד כו'.

בבחינת תשובה, שהיא גם כן בבחינת "לא ישב אדם שם": במקום שבו עומדים בעלי תשובה, צדיקים גמורים, הנקראים "אדם", אינם יכולים לעמוד וכו'.

אך עיקר המכוון כאן בפי' במדבר סיני זהו מה שנסתר פרצופה שהיה בבי"ע בבחי' כתפארת אדם כו' אדם תתאה ועולה באצילות להיות נקודה תחת יסוד. ע"ד אחד חרוב כו' כנ"ל.

אך עיקר הכוונה כאן בפירוש "במדבר סיני" היא שהפרצוף שלה, שהיה בבריאה, יצירה ועשיה בבחינת "כתפארת אדם" וכו', אדם תתאה, נסתתר, והיא עולה לאצילות להיות נקודה תחת יסוד, על דרך "אחד חרוב" וכו', כנזכר לעיל.

ומזה יומשך אח"כ להיות בבחי' אהל מועד. להיות בנין מחדש ביתר שאת ועמ"ש ע"פ ויסב אלקים את העם דרך המדבר כו':

ומזה יימשך אחר כך להיות בבחינת אוהל מועד, להיבנות מחדש ביתר שאת. וראו מה שכתוב על הפסוק "ויסב אלקים את העם דרך המדבר" וכו'.

24 ה והנה אחר שביררה הניצוצי בבי"ע והיא עולה בבחי' מ"נ [מיינן נוקבין] ע"י גבורי' [גבורות] וצמאון שז"ש [שזהו שכתוב] מדבר כנ"ל

5. והנה, לאחר שהיא ביררה את הניצוצות בבריאה, ביצירה ובעשיה, והיא עולה בבחינת מ"ן באמצעות גבורות וצימאון — וזהו פירוש "מדבר", כנזכר לעיל,

אזי אח"כ המשכ' מ"ד [מיינן דוכרין] להמתיק גבורות דמ"נ [דמיינן נוקבין] והוא ענין יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] וכמ"ש כל צמא לכו למים

אזי, לאחר מכן, נמשכים מ"ד כדי להמתיק את הגבורות שבמ"ן; וזהו ענין יחוד ז"א ונוקבא, וכמו שכתוב: "כל צמא לכו למים",

שהוא בחי' מ"ד [מיינן דוכרין] הממתיק הגבורות וצמאון דמל'. וזהו בחי' אהל מועד שהוא בחי' היחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהיא בהיכל אהבה.

שהם בחינת מ"ד הממתיקים את הגבורות ואת הצימאון של מלכות. וזהו ענין בחינת אוהל מועד, שהיא בחינת ייחוד ז"א ונוקבא שבהיכל האהבה.

וזהו שורש ענין הנז"ל [הנזכר לעיל] דברכת אהבת עולי' הוא בחי' אהל מועד כי ברכת אהבת עולם הוא היכל האהבה וזהו ענין וימינו תחבקני הנז' [הנזכר].

וזהו שורש הענין שנזכר לעיל, שברכת אהבת עולם היא בחינת אוהל מועד: ברכת אהבת עולם היא היכל האהבה, וזהו פירוש "וימינו תחבקני", שנזכר [לעיל].

ולמטה באדם הוא ענין קיום התורה ומצות כמבואר שם הטעם דהוא בחי' חיבוק (ועמ"ש ע"פ וארשתיך לי לעולם),

ולמטה, באדם, זהו עניין קיום התורה והמצוות, כפי שמבואר שם הטעם לכך שזו בחינת חיבוק (ועיינו במה שכתוב על [הפסוק] "וארשתיך לי לעולם");

וזהו ענין מ"ש וישק יעקב לרחל שבחי' יעקב נשפל ונמשך בהיכל ק"ק [קדש הקדשים] להשפיע המ"ד [המייך דוכרין] כו'.

וזהו עניין הכתוב "וישק יעקב לרחל": בחינת יעקב משפילה את עצמה ונמשכת בהיכל קודש הקודשים, כדי להשפיע את המ"ד וכו'.

וזהו ענין אהל מועד מלשון ונועדתי שהוא הצירוף של ונודעתי שהוא בחי' הדעת כדכתיב והאדם ידע שממנו נמשך ההשפעה ע"י בחי' היסוד

וזהו ענין "אוהל מועד", מלשון "ונועדתי", שהוא צירוף של "ונועדתי", שהיא בחינת דעת, ככתוב "והאדם ידע"; וממנה נמשכת ההשפעה באמצעות בחינת יסוד.

(וכנודע בכונת הלולב ונראה דאהל מועד בחי' אהל אח"כ נמשך בחי' המשכה פנימי [פנימיות / פנימית] וזהו מועד ונודעתי והאדם ידע כו' והוא ענין שים שלום)

(וכידוע בכונת הלולב. ונראה שב"אוהל מועד", "אוהל" הוא בחינת אוהל, ולאחר מכן נמשכת בחינת המשכה פנימית; וזהו "מועד", "ונועדתי", "והאדם ידע" וכו', וזהו ענין [ברכת] "שים שלום"),

כי ביסוד ז"א מלובש יסוד דאבא שבו מוחין דאבא ודא"א וע"י שהוא בחי' התלבשות וגילוי התענוג העליון ולמטה בנפש הוא ענין שמחה של מצוה שהשמחה הוא בחי' גילוי בנפש מבחי' עונג ושמחת ה'

כי בתוך היסוד של ז"א מלובש יסוד אבא, שבו נמצאים המוחין של אבא ושל אריך אנפין; ועל ידי כך מתאפשרת התלבשות וגילוי של התענוג העליון. למטה, בנפש, הדבר מתבטא בשמחה של מצוה, שכן השמחה היא גילוי בנפש של תענוג ושל שמחת ה'.

וזהו ענין לאשתאבא בגופא דמלכא שלמעלה מהג"ע [מהגן עדן] שהג"ע [שהגן עדן] רק זיו כו'. אבל ע"י ירידת הנשמה

וזהו ענין "להשתאב בגופא דמלכא" — להיבלע בגופו של המלך, למעלה מגן עדן, שכן גן עדן הוא רק זיו וכו'. אבל באמצעות ירידת הנשמה,

הנה העליי [העליה] היא כשהמלי עולה מביי' בבחי' מ"נ [מ"ן נוקבין] היא מעלית ג"כ נשמות הצדיקים ממש ונכלליי [ונכללים] בה בבחי' מ"נ [מ"ן נוקבין] ואח"כ נמשך בהם ממש ג"כ המ"ד [המ"ן דוכרין] מיסוד ז"א וזהו בחי' לאשתאבא בגופא כו'.

העלייה היא כאשר מלכות עולה מביי' בבחינת מ"ן; היא מעלה עמה גם את נשמות הצדיקים עצמם, והם נכללים בה בבחינת מ"ן. לאחר מכן נמשכים גם המ"ד מיסוד ז"א אל תוך הנשמות עצמן. וזוהי בחינת "להשתאב בגופא" וכו'.

25 והיינו דוקא ע"י התורה ומצות כי טפת מ"ד [מ"ן דוכרין] נמשך מה"ח [מה' חסדים] שמהם נמשך כל הרמ"ח

מ"ע [מצות עשה] כנודע

וזה נעשה דוקא באמצעות התורה והמצוות, שכן טיפת מ"ד נמשכת מחמשת החסדים, שמהם נמשכות כל רמ"ח מצוות עשה, כידוע;

וגם הטפת אבא נמשכת ע"י כל הרמ"ח אברים שמהם נמשכים הרמ"ח מ"ע [מצות עשה] וכמ"ש מזה במ"א ע"פ והיה לכם לציצית כו' ע"ש.

וגם טיפת אבא נמשכת באמצעות כל רמ"ח האיברים, שמהם נמשכות רמ"ח מצוות עשה, וכפי שנתבאר על כך במקום אחר, על הפסוק "והיה לכם לציצית" וכו'; עיינו שם.

26 וזהו ג"כ שורש ענין הנזכר דבחי' זו דאהל מועד הוא ע"י משה והעלאה דבחי' מדבר סיני הוא ע"י אהרן.

וזהו גם השורש של העניין שהוזכר: בחינה זו של אוהל מועד היא באמצעות משה, ואילו העלאת בחינת מדבר סיני היא באמצעות אהרן.

שמשה הוא שושבינא דמלכא פ"י שמשא הוא יסוד אבא לכך הוא השושבינא המוריד את החתן שהוא ז"א ו"ק [י' קצוות] דאצי' שירד ויתלבש ברמ"ח מ"ע [מצות עשה] גשמיים שהוא בחי' ירידה גדולה.

משה הוא "שושבינו של המלך"; כלומר, משה הוא יסוד אבא. לכן הוא השושבין שמוריד את החתן, שהוא ז"א — שש הקצוות של אצילות — כדי שיירד ויתלבש ברמ"ח מצוות עשה גשמיות, וזו ירידה גדולה.

27 וכמו עד"מ ירידת והתלבשות כח השכל שהוא רוחני במוח הגשמי שבאדם שהוא ירידה גדולה לפי

שהמוח גשמי אינו מערך ומהות שכל

כמו, למשל, ירידתו והתלבשותו של כוח השכל, שהוא רוחני, במוח הגשמי שבאדם — ירידה גדולה, שהרי המוח הגשמי אינו מאותו סוג ומאותה מהות כמו השכל,

שהוא רוחני וכמ"כ [וכמו כן] למעלה ממש שהרמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם ענינים גשמיים [גשמיים] שהם נתלבשו בעשי [בעשיה] גשמיים [גשמיים] והו"ק [והו"ק קצוות] שהם המדות דאצילות רמ"ח אברי [אברים] דמלכא הם רוחניים בחי' אצי'

שהוא רוחני. וכך גם ממש למעלה: רמ"ח מצוות עשה הן עניינים גשמיים, המתלבשים בעשיה הגשמית, ואילו שש הקצוות, שהן המדות של אצילות, רמ"ח איברי המלך, הן רוחניות ובכחינת אצילות,

שהרי אין ערוך כלל ביניהם ולזה הוא ירידה גדולה להיות התלבשות ו"ק [וי קצוות] דאצי' ברמ"ח מ"ע [מצות עשה] גשמיים כמו פ' קדש שבתפלין שהוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שנתלבש באותיות הכתב גשמי ע"ג [על גבי] קלף גשמי.

שהרי אין ביניהם כל השוואה. לכן ירידה גדולה היא לשש הקצוות של אצילות להתלבש ברמ"ח מצוות עשה גשמיות; למשל, פרשת "קדש" שבתפלין, שהיא בחינת חכמה עילאה, המתלבשת באותיות הכתב הגשמיות שעל קלף גשמי.

28 וכן בכל המ"ע [המצוות עשה]. ובחי' ירידה זו נק' חתן חות דרגא ביום חתונתו זו מתן תורה.

וכך הוא בכל מצוות עשה. ירידה זו נקראת "חתן" — חות דרגא, "ביום חתונתו" — זהו מתן תורה.

לכן להיות ירידה זו הוא ע"י משה שהוא בחי' יסוד אבא והוא בחי' השושבינא דמלכא

לכן ירידה זו מתרחשת באמצעות משה, שהוא בחינת יסוד אבא, והוא בחינת שושבין המלך.

ויובן זה ע"פ מ"ש בד"ה מצה זו בפ"י וענין מוחין דאבא שהוא הבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות דקמיה כחשכה כאורה ומשם דוקא נמשך הכח להתלבש במצות מעשיות בגשמיות ע"ש גבי בעבור זה עשה ה' לי כו'.

הדבר יובן על פי המבואר במאמר הפותח במילים "מצה זו", בביאור ענין מוחין דאבא: זוהי הבחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות, שלפניה "כחשכה כאורה"; וממנה דווקא נמשך הכוח להתלבש במצוות מעשיות בגשמיות. עיינו שם בענין "בעבור זה עשה ה' לי" וכו'.

29 ועמ"ש עוד מענין משה בד"ה ואלה המשפטים כו'. וזהו ויקם משה את המשכן שמה שהוא יסוד אבא

שושבינא דמלכא הוא הקים את המשכן

ועיינו עוד במה שנכתב על משה במאמר המתחיל "ואלה המשפטים" וכו'. וזהו "ויקם משה את המשכן": משה, שהוא יסוד אבא ושושבין המלך, הוא שהקים את המשכן,

שהוא מלכות דאצי' שהמשיך בה גילוי בחי' ז"א הנק' מלכא ועיי' נעשה קימה מעלייתא לבחי' המשכן ועיי' מזה ברכות פקודי פנ"ב כמה חכמים היו שם כו'

שהוא מלכות דאצילות, שאלה המשיך את גילוי בחינת ז"א, הנקרא "המלך"; ועל ידי כך נעשתה הקמה מעולה לבחינת המשכן. ועיינו בעניין זה במדרש רבה, פקודי, פרק נ"ב: "כמה חכמים היו שם" וכו',

ולא היו יכולין להקימו כו' עד ואת עלית על כלנה ע"ש ובפ' נשא פיי"ב (דרמ"ט ב')

"ולא היו יכולין להקימו" וכו', עד "ואת עלית על כלנה"; עיינו שם. וכן בפרשת נשא, פרק י"ב (דף רמ"ט ע"ב),

ע"פ להקים את המשכן ומי עלה לשמים כו' מי הקים כו' ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] פקודי רל"ח ב' ר"מ ע"ב.

על הפסוק "להקים את המשכן": "מי עלה לשמים" וכו', "מי הקים" וכו'. וכן בזהר חלק ב', פקודי, דפים רל"ח ע"ב ור"מ ע"ב,

רמ"א ב'. ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שממשיך ה"ג [חמש גבורות] מבינה למל' כדי שתתעורר בהעלאת מ"נ [מיי' נוקבין] להיות בחי' מדבר סיני כו' כי אהרן בחי' רב חסד

רמ"א ע"ב. ואילו אהרן הוא שושבין המלכה, הממשיך את חמש הגבורות מבינה למלכות, כדי לעורר אותה בהעלאת מ"ן ולהיות בבחינת "מדבר סיני" וכו'; כי אהרן הוא בחינת "רב חסד".

והנה כמו שבדרום אין בו ישוב כ"כ [כל כך] כ"א בחי' מדבר מתוקף החום כך עד"מ מתוקף האהבה רבה דאהרן שהוא בחי' ימינו של הקב"ה נמשך להיות בבחי' במדבר סיני כו' כנ"ל.

והנה, כשם שבדרום אין ישוב רב, אלא בחינת מדבר, מחמת עוצמת החום, כך, בדרך משל, מעוצמת האהבה רבה של אהרן, שהוא בחינת ימינו של הקדוש ברוך הוא, נמשכת הבחינה של "במדבר סיני" וכו', כנזכר לעיל.

30 וזהו שאו את ראש בניי [בני ישראל] למשפחותם כו' והיינו עיי' משה ואהרן דייקא וההעלאה מתחלה

שמעלים אותנו שאנו למטה בעשי' [בעשיה] היינו אל בחי' למשפחותם עי' [שבעים] נפש.

וזהו [פירוש] "שאו את ראש בני ישראל למשפחותם" וכו': כלומר, דווקא באמצעות משה ואהרן. תחילה מתרחשת העלייה שבה מעלים אותנו, הנמצאים למטה בעשיה, אל הבחינה של "למשפחותם" — שבעים הנפשות,

שהם בכריאה. אח"כ י"ב שבטים שהם המחברים בריאה ואצילות אח"כ עוד העלאה לבית אבותם האבות הן מרכבתא עילאה חג"ת [חסד גבורה תפארת] דאצילות.

שהן בכריאה. לאחר מכן באים שנים-עשר השבטים, המחברים בין בריאה לאצילות. אחר כך באה עלייה נוספת, "לבית אבותם": האבות הם מרכבה עילאה, חסד, גבורה ותפארת שבאצילות,

והן ג' בחי' רחמים (והנה רחמים נמשכים מתפארת כי ע"י ההתבוננות ביקר תפארת גדולת א"ס ב"ה יומשך הרחמים על הירידה כו')

והם שלוש בחינות של רחמים. (הנה, הרחמים נמשכים מתפארת, שכן ההתבוננות "ביקר תפארת" שבגדולת אין סוף ברוך הוא מעוררת רחמים על הירידה וכו';

ומבואר במ"א ענין ג' שלישים שבכלי מדת תפארת ע"כ אפ"ל [אפשר לומר] שזהו שורש לג' בחי' רחמים הנ"ל עמ"ש בפ' קדושים בד"ה ונטעתם כל עץ מאכל כו').

ובמקום אחר מבואר ענין שלושת השלישים שבכלי מידת התפארת; לכן אפשר לומר שזהו השורש לשלוש בחינות הרחמים האמורות לעיל. עיינו במה שכתוב בפרשת קדושים, בדיבור המתחיל "ונטעתם כל עץ מאכל" וכו').

ואח"כ לגולגלותם הוא בחי' כתר וגולגלתא דז"א ובעבודת ה' הוא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת שאינה נתפסת בהשכל כלל וכמו הגולגלתא שמקיף על המוחין.

אחר כך, "לגולגלותם": זוהי בחינת כתר וגולגלתא דז"א. בעבודת ה' זו בחינת אהבה רבה, שלמעלה מדעת, שאינה נתפסת בשכל כלל, בדומה לגולגולת המקיפה את המוחין.

וזוהו בחי' שבועות שאז נמשך הכתר דז"א שבכל ימי הספירה ממשיכים הכל מבחי' המדות דאצילות שבוע ראשון חסד וכל א' כלול מזי' והוא כענין ההעלאה למשפחותם לבית אבותם ובשבועות נמשך גילוי הכתר בחי' לגולגלותם.

וזו בחינת חג השבועות, שבו נמשך כתר דז"א. בכל ימי הספירה ממשיכים הכול מבחינת מדות דאצילות: השבוע הראשון הוא חסד, וכל אחת משבע המדות כלולה משבע. הדבר דומה לעלייה של "למשפחותם לבית אבותם". ובשבועות נמשך גילוי הכתר, בחינת "לגולגלותם".

(והנה מבואר במ"א דבחי' כתר זה שנמשך לז"א בחג השבועות הוא מא"א [מאריך אנפין] ממש. ועפ"ז [ועל פי זה] יובן עוד מה שנאמר וידבר כו' במדבר כו' שאז כו' לגולגלותם.

(במקום אחר מבואר שכתר זה, הנמשך לז"א בחג השבועות, הוא מאריך אנפין עצמו. לפי זה יובן עוד מה שנאמר: "וידבר" וכו', "במדבר" וכו', "שאו" וכו', "לגולגלותם".)

כי הנה מבואר במ"א בביאור ע"פ צאינה וראינה ענין מ"ש במדבר כו' בארץ לא עבר בה איש ולא יושב אדם שם, דבחי' מצחא דז"א אשר לא יושב אדם שם שהוא למעלה מבחי' אדם

כי הנה במקום אחר מבואר בביאור על "צאינה וראינה" ענין מה שכתוב "במדבר" וכו', "בארץ לא עבר בה איש ולא יושב אדם שם": בחינת מצחא דז"א נקראת "אשר לא יושב אדם שם", משום שהיא למעלה מבחינת אדם,

כדכתיב כי לא אדם הוא, וכמבואר באדרא) (דקל"ו ע"ב), ולכן נק' ג"כ מדבר כי הנה המדבר אין בו שום צמח האדמה כך מצחא אין בו צמיחת שערות

כפי שכתוב: "כי לא אדם הוא", וכפי שמוסבר באידרא (דף 136b). לכן הוא נקרא גם "מדבר": כשם שבמדבר אין צמיחה של צמחי האדמה, כך במצח אין צמיחת שערות,

כי הוא למעלה מבחי' צמיחה שהוא בחי' שינויים מקטנות לגדלות שזהו בבחי' אדם משא"כ בבחי' כי לא אדם כתיב לא שניתי כו',

שכן הוא למעלה מבחינת צמיחה, שהיא בחינת שינוי מקטנות לגדלות, השייכת לבחינת אדם; ואילו על הבחינה של "כי לא אדם" נאמר: "אני ה' לא שניתי", וכו'.

ועד"ז הוא ענין וחד חרוב שהוא בחי' מנוחה לחיי העולמים שהוא בחי' עלייה שאין למעלה הימנה עוד עלייה בשמטה זו כו'

ועל דרך זו הוא ענין "וחד חרוב", שהיא בחינת "מנוחה לחיי העולמים" — בחינת עלייה שאין למעלה ממנה עוד עלייה בשמיטה זו, וכו';

ע"כ היינו שאין בו זריעה וצמיחה כו', ועד"ז י"ל [יש לומר] מ"ש בזהר פ' במדבר קי"ז ב' אי באהל מועד אמאי במדבר סיני אלא חד לאורייתא וחד למשכנא ופ"י במק"מ [במקדש מלך]

כלומר, אין בו זריעה וצמיחה, וכו'. ועל דרך זו אפשר לבאר את הכתוב בזהר, פרשת במדבר, קי"ז ב': "אם באוהל מועד, למה במדבר סיני? אלא חד לאורייתא וחד למשכנא". ומקדש מלך פירש

דהיינו דמדבר הוא התורה שרומזת לז"א כו' וזהו הפך ממשי"כ [ממה שכתוב] דמדבר סיני הוא העלאה ממטה למעלה והיינו עליי [עלייה] המלי' מבי"ע וכדכתיב מי זאת עולה מן המדבר.

שהמדבר הוא התורה, הרומזת לז"א, וכו'. והרי זה הפך ממה שנכתב כאן, שמדבר סיני הוא עלייה מלמטה למעלה, כלומר עליית מלכות מבריא, יצירה ועשיה, כפי שכתוב: "מי זאת עולה מן המדבר".

אך לפמ"ש [לפי מה שכתוב] א"ש [אתי שפיר] כי יש ג"כ בחי' מדבר עליון בחי' אשר לא ישב אדם שם כנ"ל והוא מקור התורה שנאמר וממדבר מתנה וז"ש [וזהו שכתוב] במדבר סיני כו'

אך לפי מה שנכתב כאן, העניין מיושב היטב: יש גם בחינת מדבר עליון, בחינת "אשר לא ישב אדם שם", כנזכר לעיל, והוא מקור התורה, כפי שנאמר: "וממדבר מתנה". וזהו [משמעות] הכתוב "במדבר סיני", וכו';

שאו כו' לגלגלתם מדבר סיני הוא בחי' מדבר שממטה למעלה ומדברך נאווה כו' והיינו מה שנעשית בבחי' נקודה א' תחת היסוד שהוא בחי' הכתר שבה בכל מאדך כו'

"שאו", וכו', "לגלגלתם": "מדבר סיני" הוא בחינת המדבר שמלמטה למעלה, "ומדברך נאווה", וכו'; היינו, שהיא נעשית בבחינת נקודה אחת תחת היסוד, שהיא בחינת הכתר שבה, "בכל מאדך", וכו';

ונעוץ סופן כו' והיינו שאו כו' לגלגלותם הוא בחי' מדבר העליון כי מצחא הוא גילויא דבחי' גלגלתא כמ"ש באדרא (קכ"ט א') ובאדר"ז [ובאדרא זוטא] (דף רפ"ט ב') היינו כתר עליון

ו"נעוץ סופן בתחילתן", וכו'. וזהו "שאו", וכו', "לגלגלתם": זוהי בחינת המדבר העליון, שכן המצח הוא גילוי בחינת הגולגולת, כפי שכתוב באידרא (קכ"ט א') ובאדרא זוטא (דף רפ"ט ב'); כלומר, כתר עליון.

והנה גם בחי' מדבר העליון שהוא בחי' מצחא ורצון העליון י"ל [יש לומר] שזהו חיצוניות התורה אבל פנימיותה היא בחי' ואהי' [ואהיה] שעשועים שלמעלה מבחי' מדבר הנ"ל.

כעת, גם על בחינת המדבר העליון, שהיא בחינת המצח והרצון העליון, אפשר לומר שהיא החיצוניות של התורה; ואילו פנימיותה היא בחינת "ואהיה שעשועים", שלמעלה מבחינת המדבר האמורה.

ועמ"ש ע"פ ואהי' [ואהיה] אצלו אמון מענין דוד זמירות קרית להו כו' שיש בתורה פנים ואחור כו'. וראו מה שנכתב על הפסוק "ואהיה אצלו אמון", בענין "דוד, זמירות קרית להו" וכו': שלתורה יש פנים ואחור וכו'.

31 ועמ"ש בפי' שלח ע"פ אני ה' כו' מענין בשעה שישראל אומרים איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] מברך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו כו',

ועיינו כמה שנכתב בפרשת שלח על הפסוק "אני הוי" וכו', בענין המאמר: "כשעה שישראל אומרים אמן, יהא שמיה רבה מברך, הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו" וכו';

ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו ענין ומדבר מתנה כו' עבודת מתנה כו' פ"י מתנה זהו ענין אתדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' שאין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מגעת שם

וייתכן שזהו ענינם של "ומדבר מתנה" וכו', ושל "עבודת מתנה" וכו': משמעותה של "מתנה" היא אתערותא דלעילא, מבחינה שאתערותא דלתתא אינה מגיעה אליה,

אלא שבאה ממילא בתורת מתנה אחר היותו בבחי' מדבר כו' ועמ"ש סדי"ה אני ישנה בענין פתחי לי כו'
ואני אפתח לך ועמ"ש בדי"ה ואתחנן כו':

אלא שהיא באה מאליה, בתורת מתנה, לאחר שהוא נמצא בבחינת מדבר וכו'. ועיינו במה שנכתב בסוף המאמר
הפותח "אני ישנה", בעניין "פתחי לי" וכו', "ואני אפתח לך"; וכן במה שנכתב במאמר הפותח "ואתחנן" וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/5

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק